

1. Ms. Strassburg.

[1] מעשה ישן הנוצרי).

(²תחילת ברייתו¹) של ישו היתה אמו (³מרים . . . ⁴מישראל והיה לה (⁵ארוש⁰⁰) (⁶מורע המלוכה⁰⁰⁰) מבית דוד⁰⁰⁰⁰) ושמו יוחנן והיה בעל תורה (⁷יורא שמים הרבה והיה שם אצל פתח ביתה לנגדה (⁸יפה מראה . . . יוסף בן (⁹פנדרא†) נתן עיניו בה והיה לילה¹⁰) במוצאי שב[ת] עבר על פתח ביתה¹¹) שכור ונכנס אליה והיא חשבה כלבה שהוא יוחנן (¹²ארושה והסתירה פניה ונתביישה . . . ¹³חבקה והיתה אומרת לו אל תגע בי¹⁴) שפרשתי נדה לא חשב ולא חשש לדבריה ושכב עמה ונתעברה ממנו¹⁵) . . . ובחצי לילה בא (¹⁶ארושה ר' יוחנן אמרה לו מה הוא זה לא היה¹⁷) מנהג כזה מיום שארשתני לבוא אלי שתי פעמים בלילה א' השיב לה ואמר פעם א' עתה אני בא אליך ב[לילה] זו אמרה לו באת אלי ואמרתי לך¹⁸) פירשתי נדה ולא חששת ועשית הפצץ והלכת כיון ששמע כך מיד הכיר שיוסף בן פנדרא נתן עיניו בה והוא עשה המעשה הניחה¹⁹) [השכים] והלך אצל רבן שמעון בן שטח²⁰) אמר לו הרי תדע²¹]מה שאירע] לי בזה הלילה עם ארושתי נכנסתי אליה כדרך²²) בני א . . . קודם שהייתי נוגע בה אמרה לי שכבר באת אלי²³) [הלילה] פעם א' ואמרתי לך²⁴) פירשתי נדה ולא שמעת אלי . . . ²⁵) הפצץ והלכת כיון ששמעתי דבריה ככה הנחתה²⁶) . . . אמר לו ר' שמעון בן שטח מי הוא שנפל בלבך²⁷) אמר לו בן פנדרא שהוא קרוב לביתה והוא²⁸) רודף ומה†††) אמר

⁰) Marc. 1,1 † Matt. 1,1 ἀρχὴ γενέσεως. ⁰⁰) Matt. 1,18. ⁰⁰⁰) b. Sanh. 43b קרוב למלכות. ⁰⁰⁰⁰) Matt. 1,1. 9;27. 15,22. 20,30. 21,9. 22,42. †) b. Sanh. 67a; Celsus apud Orig. I, 32. 33; Epiph. Panarion III,2 Haer. 78 c. 7. Johannes Damascenus De orth. fide IV,15. ††) j. Sanh. 23c. j. Chag. 77d †††) ψ 119,150.

¹) [] P ²) P תחילת היותו. ³) P מרים < בת חנה. F nominat matrem B anspōst ומרסה F קדשה אמה W ארוש ⁴) P מישראל ⁵) P מארץ הגליל ⁶) P והיה שם אישה P מנוע יחוס שבט יהודה W משבט יהודה P om. sed infra דוד — מורע ⁷) P והיה שם אישה P < W ⁸) P ארוש ⁹) P ארוש ¹⁰) P פנדרא L פנדרא ut W; infra ¹¹) P כפור ¹²) P חבקה ונתביישה ¹³) P חבקה ונתביישה ¹⁴) P חבקה ונתביישה ¹⁵) P כי טמאה אני ¹⁶) P כי טמאה אני L כי טמאה אני ¹⁷) P כי טמאה אני W coitum iteratum fecit Joseph. ¹⁸) P כי טמאה אני ¹⁹) P כי טמאה אני ²⁰) P כי טמאה אני ²¹) P כי טמאה אני ²²) P כי טמאה אני ²³) P כי טמאה אני ²⁴) P כי טמאה אני ²⁵) P כי טמאה אני ²⁶) P כי טמאה אני ²⁷) P כי טמאה אני ²⁸) P כי טמאה אני

לו יודע אני שאין לך עדים בדבר זה ולכך שחוק¹⁾ לעצ . . . אם נכנס פעם א' אי אפשר שלא יכנס פעם שניה²⁾ [עשה בחכמתך] הו[מ]ן והעד עליו עדים³⁾ אחר ימים יצא⁴⁾ קול שנתעברה⁵⁾ (מ[רים]†) אמר⁶⁾ ארושה יוחנן ממני לא נתעברה אשב בכאן⁷⁾ (ואש[מע] חרתי מבני אדם בכל יום עמד והלך לכבל†) ואחר⁸⁾ (ימים ילדה) בן⁹⁾ ונקרא שמו יהושע על שם אחי אמו ולאחר¹⁰⁾ [שנתגלה] . . . קלקולו קראוהו¹¹⁾ ישו.

הושיבתו אמו לפני¹²⁾ מלמד¹³⁾ והיה פק[ח] . . . מלמד בתורה ובתלמוד

והיה מנהג תלמידי חכמים¹⁴⁾ [שלא] יעבור¹⁵⁾ בחור בדרך ולא נער אלא¹⁶⁾ שהוא¹⁷⁾ מכסה ראשו אבל עיניו¹⁸⁾ לארץ¹⁹⁾ מרוב כבוד תלמידים²⁰⁾ לרביהם וכיום²¹⁾ [אחד] עבר הוא הרשע²²⁾ והיו²³⁾ דרבניו (?) יושבין²⁴⁾ צפופין על שער²⁵⁾ בית הכנסת שאומרין לה כנסת²⁶⁾ למדרש ועבר אותו רשע²⁷⁾ בפני רבותנו(?) בקומה זקופה*)²⁸⁾ וראשה גלה²⁹⁾ ולא ירב שלמא לחד[מיניהו]³⁰⁾ ובעזות מצחו נתן פריעה³¹⁾ לרבו לאחר שעבר מהם** ענה אחד מהם³²⁾ ואמר ממור³³⁾ [הוא] ענה השני ואמר ממור וכן הנרה³⁴⁾ יומא תניינא היו רבנן במסכתא³⁵⁾ דנויקין התחיל הוא ואמר³⁶⁾ בפניהן הלכות*** ענה א' מהן ואמר לו הלא³⁷⁾ שנית כל המורה הלכה לפני רבו חייב מיתה³⁸⁾ ענה הוא ואמר לאותו החכם אי זה הוא רב ואי זה הוא תלמיד³⁹⁾ ואיזה היה חכם⁴⁰⁾ מחבירו משה או יתרו הלא משה⁴¹⁾ אב לנביאים וראש החכמים⁴²⁾ והעידה התורה עליו ולא קם נביא עוד בישראל כמשה⁴³⁾ והוה יתרו גברא נכרי . . . ומליץ למשה דרך ארץ כמאמר ושמת עליהם שרי

†) posthaec exiit rumor quod Maria esset gravida (Thilo 371).
 ††) Seder ha-Doroth 175a 176b. *) b. Kethub. 31a. **) Kalla c. 1, Bote Midraschoth III, 23. ***) Luc. 2,46. ¹⁾ Deut. 34,10.

שומרים L ²⁾ e W complevi lacunam. ³⁾ שמע לעצתי ושחוק W ואיעצך ⁴⁾ P אשמע P ⁵⁾ ארוס P om., Bischoff 15 ⁶⁾ מרים אשת יוחנן מונת P ⁷⁾ קול בעיר P ⁸⁾ שגולה חטאתו וקולו P ⁹⁾ אחר דודה ut W ubi > ונקרא את שמו ישוע P ¹⁰⁾ P. ¹¹⁾ P. ¹²⁾ ושמנו אלחנן > רבי W ¹³⁾ שמו ישו ר' ימח שמו וזכרו P ¹⁴⁾ totus passus < W. ¹⁵⁾ P, S lac. ¹⁶⁾ נער - בחור S l. recte P. ¹⁷⁾ P om. ¹⁸⁾ P om. ¹⁹⁾ למטה P > ²⁰⁾ P om. ²¹⁾ S l., cf. P. ²²⁾ P W < ²³⁾ ? הרבנין W > ²⁴⁾ גלה את ראשו ובעזות מצח כרע לרבו בלבד ²⁵⁾ P ²⁶⁾ ולא נתן P ²⁷⁾ וראשו מגולה P recte ²⁸⁾ לפניהם P ²⁹⁾ ב'ה' שבטברי' P ³⁰⁾—³¹⁾ L nom. מן החכמים P ³²⁾ P om. ³³⁾—³⁴⁾ והלך לדרכו S l., P > שלום לשום אדם propr. ³⁵⁾ P. ³⁶⁾—³⁷⁾ P etc. hebraice. P; Bischoff נ' W <. ³⁸⁾ P ³⁹⁾ haec disputatio desideratur in W. קרית ⁴⁰⁾ P ⁴¹⁾ לפני רבותיו ⁴²⁾ אב החכמים ואדון הנביאים L ⁴³⁾ אב לחכמים וראש לנביאים P ⁴⁴⁾—⁴⁵⁾ P vitiose om. ⁴⁶⁾ ולמד מיתרו ד'א' P ⁴⁷⁾ למד תורה למשה [ו]דרך ארץ באמרו: נבל תבול . . . שוכה . . . L ⁴⁸⁾ ולמד מיתרו ד'א' P ⁴⁹⁾ שנתוסף פרשה אחת על ידו

אלפים ושרי מאות¹⁰) (ואם¹¹ אמרין¹² אתון דיתרו רבה של משה¹³)
 (היה נתבטל)ה גדולתו (וכששמעו החכמים כך אמרו הואיל ומעיו כל¹⁴
 כך¹⁵ נפשפש אחריו (ש'שלחו לאטו לאמר אמרי לנו ילד [זה מ]י¹⁶) היה
 אביו¹⁷) ענתה ואמרה¹⁸ (נתעברתי מארוש(ת)י ר' (11) [יוחנן] והלך לבבל
 ואיני יודעת¹⁹) מה עשה השיבו לה לאמר . . . הלא העידו עליו שהוא
 ממור ובן²⁰ (הנדה ענה ר' שמעון בן שטח היום ל' שנה שבא ר' יוחנן
 ארושה לפני או אמר לי כך וכך אירע לי ספר כל מה שכתוב למעלה
 מזה ומה שהשיב ר' שמעון לר' יוחנן וכשנתעברה מרוב הרפתו
 (14) [ה]לך לבבל ולא חזר וזאת מרים ילדה ישו זה ואין עליה משפט מות
 שלא עשתה מדעתה כי יוסף בן פנדירא רועה (15) [זונות] כל היום וכיון
 ששמעה מר' שמעון שאין לה משפט מות ענתה גם היא ואמרה כן המעשה
 והודית¹⁶) ואחר שנחפרסם [ה]רבר על ישו כי (17) אומרים לו ממור ובן הנדה וחייבו
 לו מיתה יצא¹⁸) ויברח לירושלם¹⁹).

(20) והיה ממשלת כל ישראל ביד אשה ושמה הלני²¹) והיה בבית המקדש
 (על) אבן שתיה (22) שהיא פירושה שת אותה יה והיא האבן שנסך עליה
 יעקב שטן²³) והיה בה כתוב אותיות של שם המפורש וכל מי שילמד
 אותם עושה כל חפצו והיו החכמים מתיראין שילמדו אותם בחורי ישראל
 ויחריבו בהן העולם ועשו תקנה לדבר שלא יוכלו ללמוד כלבים של נחושת²⁴)
 תלויים על שני עמודי של ברזל²⁵) אל שער המוקד* וכל מי שנכנס ולמד
 אותם האותיות ובשעה שיוצא היו הכלבים נובחין אליו וכשהיה רואה
 אליהן היו הולכות האותיות (ב) [מ]לבו בא זה ישו ולמד אותם וכתב על קלף²⁶)
 וקרע ירכו ושם בתוכו הקלף ואותן האותיות שלא יכאב עליו קריעת בשרו
 והחזיר העור למקומו וכשיצא נבחו בו הכלבים של נחשת והלכו האותיות

¹⁰ Exod. 18,21. ¹¹ Threni R. c. 1 p. 48 Buber. Suidas s. v. ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶

1-8) P [י] תאמר. 4) P, S lacuna P > של משה, postea ut S supra:
 פשפש P om. 7) P om. 5-6) ועוד ה[רי כתיב ב] תורה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה:
 מי הוא אביו של [בנן] P ילד [זה מ]י היה lacuna compleri potest 9) ושאלו P 8)
 10) S lac. 11) I. 12) P om. 13) מה היה לו? 14) P, S lac. frag-
 menti P finis. 15) e sensu licet complere lacunam. 16) Bischoff 16 o.
 17) W גליל העליון. 18) B § 17 von Tebarja. 19) W יוחקעו כו' ויכריזו עליו. 20)
 incipit Raymundus. 21) Cod. de Rossi הילנית, Codd. Oxf. אילני. 22) B omisit, alia W. 23) canes
 etiam Raym., L; B Leeben-Löwen, W אריות. 24) W > אחד בימין ואחד בשמאל
 25) W et quaedam digressio. 26) W נייר

מלכו הלך בביתו וקרע בסכין את בשרו ונטל הכתב ולמד האותיות והלך וקבץ בחורי ישראל שלוש מאות ועשרה¹⁾.

אמר להן תראו אותם²⁾ האומרים עלי ממור ובן הנדה³⁾ רוצין גדולה לעצמן ומבקשין לעשות שררה בישראל הלא תר[אנ] כל הנביאים נתנבאו על משיח השם ואני הוא המשיח ועלי נתנבא ישעיהו ואמר הנה העלמה הרה ויולדת בן [וקראת] שמו עמנו אל⁴⁾ ועוד דוד זקני עלי נתנבא ואמר ה' אמר אלי בני אתה [אני] היום ילדתיך⁵⁾ הוא ילדני בלא משכב וזכר עם [אמי] ⁴⁾ ואם קורא אותי ממור ועוד נתנבא ⁶⁾ למה רגשו גויים וג' יתיצבו מלכי וג' ועל משיחו⁷⁾. אני הוא המשיח ואלו שעמדו⁸⁾ בני זנונים עלי שכך אמר הכתוב כי בני זנונים ⁷⁾ (המה†) וענו לו הבחורים אם אתה משיח⁹⁾ הראנו אות אמר להם מה האות חבקשו ממני ואעשה לכם מיד הביאו לו פסח¹⁰⁾ שלא עמד על רגליו מעולם¹¹⁾ אמר עליו אות[י]ות¹²⁾ וקם על רגליו באותה שעה השתחוו לו כלם ואמרו זה המשיח¹³⁾ עוד עשה להם אות אחרת הביאו לו מצורע ואמר האותיות¹⁴⁾ עליו ונתרפא התוספו עמו¹⁵⁾ מבני פריצי עמו††) כיון שראו החכמים שהיו מאמינין לו כל כך החזיקוהו והוליקוהו לפני הלני המלכה שבירה ארץ ישראל†††) אמרו לה ביד האיש הזה יש מכשפיות ומתעה העולם השיב ישו לה לאמר כבר הנביאים נבאו עלי כמה זמן ויצא חטר מגוע ישי¹⁶⁾ ואני הוא¹⁷⁾ ועליהם אמר הכתוב¹⁸⁾ אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים¹⁹⁾. אמרה להם²⁰⁾ יש בתורתכם מה שאומר זה אמרו יש בתורתנו אבל לא נאמר על זה כי²¹⁾ נכתב ואת הנביא ההוא²²⁾ ובערת הרע מקרבך²³⁾. ומשיח שאנו מקוים לו יש בו אותות²⁴⁾ וכתוב ביה ²¹⁾ והכה ארץ בשבט פיו²⁵⁾. ואין בזה²⁶⁾ הממור

¹⁾ Act. 1,15 + 2,41. ²⁾ Jes. 7,14. ³⁾ Ps. 2,7. ⁴⁾ Hos. 2,12. ⁵⁾ Dan. 2,7. ⁶⁾ Dan. 11,14; J. Chronicles ed. Neub. I, 514; 92,14; Juchasin 207b. ⁷⁾ Joma III,2. ⁸⁾ Jes. 11,1. ⁹⁾ Ps. 1,1. ¹⁰⁾ Deut. 18,20. ¹¹⁾ Jes. 11,4. ¹²⁾ Act. 1,15 + 2,41. ¹³⁾ Jes. 7,14. ¹⁴⁾ Ps. 2,7. ¹⁵⁾ Hos. 2,12. ¹⁶⁾ Dan. 2,7. ¹⁷⁾ Dan. 11,14; J. Chronicles ed. Neub. I, 514; 92,14; Juchasin 207b. ¹⁸⁾ Joma III,2. ¹⁹⁾ Jes. 11,1. ²⁰⁾ Ps. 1,1. ²¹⁾ Deut. 18,20. ²²⁾ Jes. 11,4.

¹⁾ sic etiam Raym.; B: 330. ²⁾ W > המשומדים. ³⁾ secundum B cf. Raym., sed < in L. ⁴⁾ lege יהם. ⁵⁾ apud B Ps. 2,1 prius, 2,7 postea; loca scripturae < in W. ⁶⁾ lege ואלו שעמדו עלי. ⁷⁻⁸⁾ desideratur in B. ⁹⁾ W resp. שאתה אליה. ¹⁰⁾ B Lahme un Blinde, W מצורע. ¹¹⁻¹²⁾ desideratur in B. ¹³⁾ B שם L שם etc. וילחוש נקות. רק שפתותיו נקות. ¹⁴⁾ W בן אלקים. ¹⁵⁾ B > wohl dreihundert Mann von רשעים פושעים, פריצים, רשעי ישראל, פריצים, פושעים. Sequitur passus de 12 apostolis. Quae sequuntur, differunt in W. ¹⁶⁾ sic etiam Raym., complere licet ex B: הנצר. ¹⁷⁾ B > (על איש כישו). ¹⁸⁾ B > המלך B. ¹⁹⁾ B > המלכה לחכמים זקני ישראל B. ²⁰⁾ B > (על איש כישו). ²¹⁾ B > (אחרות). ²²⁾ B > וברוח ישפט רשע + הנה בשפתיו ישפט דלים B vitiose. ²³⁾ B > (אחרות). ²⁴⁾ B > וכתוב ביה. ²⁵⁾ Jer. 23,6. ²⁶⁾ B Mann.

ישו עם סיעתו אצל המלכה ושלחה בעד החכמים לבוא (ו)ענה ישו ואמר עלי נתנבא ואמר (9) כי סבבוני כלבים (1) ועלי אמר (100) אל תחת (2) מפניהם כיון שנכנסו החכמים ויהודא אסכריותא עמהם (ו)היו טוענים טענותיהם עליו והוא עליהם (3) עד שאמר למלכה עלי נאמר (4) (*אעלה לשמים) וכתיב כי (**יקחני סלה והרים ידיו כמו כנפי נשר והיה עופף) והיו הבריות תמהין מפניו (הם) איך יפריח בין השמים ובין הארץ ואמרו זקני ישראל ליהודה אסכריותא גם אתה תוכיר האותיות ועלה אחריו ומיד עשה כן ופרח בשמים והיו תמהין העולם איך פורחים כנשרים עד שחבק (6) אסכריותא ועופף בשמים ולא היה יכול להכריע זה (וזה) את זה מפני שיפילו לארץ בשם המפורש ביען ששם המפורש היה עם זה ועם זה שזה וכן שראה יהודא שכך (7) לקלקל מעשיו (8) והשתין על ישו ונטמא ונפל לארץ וגם יהודא עמו ועל זה המעשה בוכים בליל שלהם (††) ומע[שה] זה שעשה בו יהודה באותה שעה החוקן[הו] ואמרו להילי[נני] . . . אבד לה . הוא יימר לן מן הוא דמחי ליה והיו מכסין ראשו בכגד והיו מכין אותו בעצים של (9) רמונים (†††) כיון שלא היה יודע דבר נראה שהלך שם המפורש ממנו והוא אסור בידיהם ענה ואמר לחביריו לפני המלכה עלי נאמר (9) מי יקום לי עם מרעים ועליהם אמר (100) המים הוידונים ועל[יהם] אמר (100) חזקו פניהם מסלע (10) כיון ששמעה המלכה כך נתנה (11) לפריצים נויפה ואמרה לחכמי ישראל הרי הוא בידכם (12).

ויצ[אן] מלפני המלכה והביאוהו לבית הכנסת של טבריא (13) וקשרו אותו על עמוד הארון (14) ויתקבצו סיעת (15) השוטים והתועים אשד האמינו דבריו (16) ויבקשו להצילו מיד הזקנים ולא יכלו (17) ויהי ביניהם מלחמה גדולה (18) וכראותו כי אין בו כח לברוח ויאמר (19) תנו לי מים טעט נתנו

(9) Ps. 22,17. (100) Jer. 1,8. *) Jes. 14,13. **) Ps. 49,16. †) Ps-Hegesippus II, 2, Acta Silvestri etc. ††) scilicet Natali cf. Bischoff p. 30, Ms. Gaster 5 b. †††) Joh. 18,22. [Confundit רומטא gena, mala, (A. z. 30b) et malogranatum (Ber. 56 a).]. (9) Ps. 94,16. (100) Ps. 124,5. (100) Jer. 5,3.

1) B > עדת מרעים. 2) B תפחד. 3) B amplius. 4) B דוד המלך. 5) lege ? שהכם. 6) desideratur in G. 7) desideratur in B, in W extant verba ישו מעשיו ש'. 8) לקלקל את מעשיו ש'. 9) etiam W, in B infra זרע זרע. 10) B milgrum = Mühlkrumm? An = malogranatum Raym.? 11) recte etiam in G, vitiose in B. 12) B ihm. 13) in Raym. sequitur caulis et narratio explicit. 14) B העיר אשר בה היה בית מדרש הגדול. 15) למשמר לטבריה L ואשר שם הורה הלכה בפני רבו (הכוונה). 16) B (Marmorsäule) > קשור . . . ג' ימים וג' לילות L ויכודו בשוטים > ע' של שיש W p. 17 (מלקוח לשמש בית המדרש > B 15. 17-18) similiter in B. 19) B >

לו חומץ⁹⁾ (1) בכלי נחשת²⁾ ענה ואמר בקול גדול הלא עלי נתנבא דוד ואמר ולצמאי ישקוני חומץ³⁾ (4) ונתנו לראשו עטרה (5) מקוצים⁰⁰⁰⁾ ויבכו הפריצים' ככי גדול (6) ותהי מלחמה ביניהם אח לאחיו זאב לבנו⁷⁾ ויכניעו החכמים את הפריצים ויען הוא ויאמר עלי נתנבא ואמר⁸⁾ (עלי נתנבא ואמר) גווי נתחי (9) למכים*) וגומר ועוד על אלה אמר הכתוב ואתם קרבו הנה בני (10) עוננה**). ועלי נאמר (11) ואנחנו חשבנוהו***) וגומר ועלי אמר (12) יכרת משיח ואין לו†) וכאשר שמעו הפריצים (13) כך (14) התחילו לרגום אותם באבנים¹⁵⁾ ויהי ביניהם (16) רשע גדול ויתבהלו הזקנים ויבריחוהו מפניהם הפריצים ויוליכוהו (17) ש"י תלמידים למדינת אנטוכיא ויהי שם עד ערב (18) פסח ויהי הפסח בשנה ההיא בשבת ויבוא הוא עם תלמידיו לירושלם בערב פסח והוא יום (19) ששי והוא רוכב על החמור (20) והיה אומר לתלמידיו עלי נאמר גילי מאד בת ציון††) וגומר באותה שעה בכו כלם²¹⁾ והשתחוו לו ונכנס בבית (22) המדרש עם ש"י תלמידיו בא אחר מהם ושמו (23) גיסא ואמר לחכמים חרצו הרשע. אמרו וכאיוה מקום הוא נמצא אמר²⁴⁾ הוא בבית המקדש ר"ל בבית המדרש. אמרו לו הראנו אמר להם כבר נשבענו הש"י תלמידים בעשרת הדברות²⁵⁾ שלא נאמר עליו הרי הוא אלא²⁶⁾ כשתבואו בבקר תתנו שלום עלינו ואני אלך²⁷⁾ ואתן לו כריעה ולמי שאתן כריעה אותו הוא הרשע וכך עשו. נתקבצו יש והלכו ושאלו בשלומם של יש שבאו מכל המקומות להתפלל בחג המצות בהר היותים²⁸⁾ ונכנסו (29) החכמים במדרש שהיו שם אותם שבאו (30) מאנטוכיא והיה אותו הרשע עמהם ונכנס גיסא עמהם הניח כל הקהל ונתן כריעה לישו הרשע מיד הבינו החכמים עמדו עליו והחויקו בו.

9) Joh. 19,28. 29. 000) Ps. 69,22. 000) Joh. 19,2. *) Jes. 50,6. **) 57,3. ***) Jes. 53,5. †) Dan. 9,26. ††) Zach. 9,9; Matt. 21,4—17.

1—2) B <. 3) W > חוק. 4—5) B <. 6—7) B < exstat in L. 8) B > ישעיהו הנביא 9) B vitiose למורטים. Sequitur germanica explicatio. 10) B עולה. 11) B ejusdem versus finis. 12) B כרות. 13) B (דבריו). 14—15) B multum differt; supra: waren mit Stein werfen. 16) B Streit = ריב. 17) B hundert un zwanzig Mann und sein 12 השמידים. 18) B ein Zeit lang. 19) B <. 20) B wie er kam nit weit von Grunt Jerusalem. 21) secundum W [החסידים]. 22) B המקדש > בגניבה etc. אבן שחיה etc. 23) L, in B Juda G. W יודא, H p. 48 יהודה בן זכריה. 24) B multo longius. 25) W p. 16 בעשרת הדברים L בשבועה גדולה. 26) B > seit mir die etc. (שבועה מחיר) etc. Weisse Kleider etc. 27) B > בקומה זקופה. 28) in B respondet שמעון בן שטח [cf. 2. Reg. 23,13. 1. Reg. 11,7]. 29) W > שטח וכל. 30) B § 18.

1) אמרו (+) ל') מה שמך אמר להם מתי אמרו לו מהיכן ראייה אמר להם מתי אבוא ואראה פני אלהים⁹⁾ אמרו לו מתי ימות ואבד שמו¹⁰⁾ ועוד אמרו לו מה שמך אמר נקי אמרו לו מהיכן ראייה אמר נקי כפים ובר לבב¹¹⁾ אמרו לו ונקה לא ינקה¹²⁾ ועוד אמרו לו מה שמך אמר בני אמרו מהיכן ראייה אמר בני בכורי ישראל¹³⁾ אמרו עליך נאמר הנה אנכי הורג את בנך בכורך¹⁴⁾ ואמרו עור מה שמך אמר נצר אמרו מהיכן ראייה אמר לו ונצר משרשיו יפרה¹⁵⁾ אמרו לו ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב¹⁶⁾ וכאלה רבות שהיה אומר לעצמו שמות רבות ומיד תפשו אותו ולא היו יכולים להצילו ש"י תלמידיו ובשעה שהיה רואה לעצמו נהרג¹⁷⁾ התחיל ואמר הלא עלי נתנבא דוד ואמר כי עליך הורגנו¹⁸⁾ ועליכם אמר ישעיהו ידיכם דמים מלאו¹⁹⁾ ועליכם אמר הנביא לפני הקב"ה ואת נביאיך הרגו²⁰⁾ והתחילו הפריצים לבכות ולא היו יכולים להצילו ובאותה שעה²¹⁾ נהרג והיה יום ששי והיה ערב פסח²²⁾ וערב שבת²³⁾ כשה²⁴⁾ . . . לתלותו על עץ היה נשבר שהיה שם המפורש עמו וכשהיו רואים השוטמים שנשברין העצים²⁵⁾ מתחתיו היו חושבים שמרוב²⁶⁾ צדקתו היה עד שהביאו לו עקר של כרוב בעין בהיותו חי ידע²⁷⁾ מנהג ישראל שיתלוהו וידע מיתתו והריגתו וסוף יתלוהו בעץ²⁸⁾ (ועשה אז [ב]שם מפורש שלא יקבלו עין ולעקר²⁹⁾ כרוב³⁰⁾ לא אמר שם מפורש לפי שאינו עץ אלא³¹⁾ עשב וכך הוא יעלה לשנים³²⁾ כרוב בירושלים³³⁾ יותר מק" ליטרין עד היום הזה לא[חר] שתלו אותו עד שעת מנחה הורידוהו מן העץ ש³⁴⁾ . . . כתוב לא תלין נבלתו על העץ*) וג' קברו אותו כש . . . יום ראשון**) והיו פריצי עמו בוכים על קברו.

עבר[ו] עליהם מבחורי ישראל אמרו להם בלשון ארמית מאי איתב איסבלי³⁵⁾ נטלי לקברא איספיקא אמרו השוטמים בלכם שיחפשוהו בקבר

†) b Sanh. 43 a ⁹⁾ Ps. 42,3. ¹⁰⁾ Ps. 41,6. ¹¹⁾ Ps. 24,4. ¹²⁾ Exod. 34,7. ¹³⁾ 4,22. ¹⁴⁾ 4,23. ¹⁵⁾ Jes. 11,1. ¹⁶⁾ 14,19. ¹⁷⁾ Ps. 44,23. ¹⁸⁾ Jes. 1,15. ¹⁹⁾ I Reg. 19,10. †) Joh. 19,14. ††) Trg. Scheni Esther 7,9. †††) cf. b. Kethub. 111 a. *) Deut. 21,23. **) Matt. 28,1.

1) omnia desiderantur in B, ubi p. 37 huius loco §§ 20. 21. In minutiis variatur a Thalmude b. Sanh. 43 a. 2) lege מהם. 3) probabiliter legendum ליהרג. 4) B < 5) B <. 6) B >. 7) W; sed B in B respondet וְטָד. 8) בשדוציאורו. 9) W L > Deut. 21,22. 10) B <. 11) W L >. 12) B (השביע). 13) W קלה. 14) B < sed legitur in Raym. 15) e Raym. 16) Raym. (בבית המקדש). 17) ששך? יום שני של פסח ג' Sountag. 18) B כי קברו etc. Ib. בְּשֵׁלֶת etc. Infra p. 42.: Sountag ג' פסח ג' למה אתם B: Was sitzen die Narren etc. W בוכים חפשו.

עמהם שכבר אבי שבשמים תיעב אותם ומכאן ואילך אינו רוצה עבודתם שכך אמר על ידי ישעיהו חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי †) וגו' אלא ישו אמר לכם כל מי שיהיה בחזקתי יחלל השבת שכבר שנא אותו ה"ק"ב"ה וישמור יום ראשון ††) תחתיו כי בו האיר †††) הקב"ה עולמו ובשביל פסח שעושיין ישראל עשו אותם עדה דקיימתא¹⁾ שעמד בו מקברו ובשביל עצרתא²⁾ סולקא³⁾ והוא יום שעלה בו בשמים ובשביל ראש השנה אשכחא⁴⁾ דצליבא ובשביל צומא רבא⁵⁾ גזרתא⁶⁾ ובשביל חנוכה⁷⁾ קלנדא⁸⁾ אף לא ערליתא מרי אף לא גזרתא מדי מי שירצה להמול ימול ומי שלא ירצה אל ימול⁹⁾ ועוד מה שברא הקב"ה בעולמו מן יחוש קטון עד פיל שהוא גדול שפוך דמו בארץ אכלוהו¹⁰⁾ שכך כתוב כירק עשב נתתי לכם את כל¹¹⁾ ואם *יטריח מכס לא' מיל ילך עמו ב' מילין¹²⁾ ואם **יכה יהודי בכס בצד¹³⁾ שמאל תנו לו עוד צד ימין¹⁴⁾ ואם יחרף אתכם יהודי [תם]בלוהו ואל תשיבוהו כגון שסבל ישו בדרך ענוה ***הראה עצמו כדי להראות לכם כן ענוה מה יהו¹⁵⁾ שתסבלו כל מה . . יעשו לכם וליום הדין יפרע מהם ישו ולכם יש תוחלת¹⁶⁾ בשביל ענוה שכך כתוב בקשו את ה' כל ענוי הארץ וגו' עד שהפריש אותם מישראל וזה אליהו שהראה להם אלה ¹⁴⁾החקים אשר לא טובים ****) (שעשה בעד תקנת ישראל¹⁷⁾ וקורין אותו נוצרים פאולוס אחר שתקן¹⁸⁾ להם פאולוס אלה החקים והצוויין או נפרדו החושים¹⁹⁾ מישראל ובטלה המחלוקת²⁰⁾.

¹⁹⁾ ולאחר זמן עמדה מלכות פרס יצא גוי א' מהם עלג עליהם כמו . . עלגו מינים על חכמים ואמר להם שגה פאולוס בכתבו שאמר לכם אל תמולו לפי שישו מהול היה ועוד אמר ישו ****) לא באתי לגרוע דבר מתורת משה אפילו אות א' אלא לקיים כל דבריו וזה הוא חרפתם שעשה להם פאולוס אמר לא תמולו ונסתורם אמר להם הטולו

†) Jes. 1,14. ††) I. Cor. 16,2. Apoc. 1,10. †††) Matt. 28,1. ⁹⁾ Gal. 5,5; 3 a. קשת ומנן; ¹⁰⁾ Act. 10,13 s. 11,7 s. Rom. 14,2 s. ¹¹⁾ Gen. 9,3. *) Matt. 10,41. **) 5,39. ***) 5,3—12. ****) cf. Ezech. 20,25. *****) Sabb. 116b.

¹⁾ B קסה W יום מיתתו ²⁾ B שביעות ³⁾ B Pffingsten. ⁴⁾ Ms. אשכחא B recte: gefunden das Holz. ⁵⁾ B כפור ⁶⁾ B אל gewest. ⁷⁾ in W respondet חג הסוכות ⁸⁾ B Tomis. ⁹⁾ B < W פרסה ¹⁰⁾ W להי ¹¹⁾ B <. ¹²⁾ lege כמורו ¹³⁾ in W respondet יש שכר לפעולתכם p. 15. ¹⁴⁾ H p. 101 etc. השם יתברך (היה) מוחל (לו) ¹⁵⁾ B < sed ejus loco: חקים לא טובים ¹⁶⁾ B hat sie gemacht den בייסוד ¹⁷⁾ B פריצים פושעי ישראל ומינים ¹⁸⁾ finis ed. Bischoff. ¹⁹⁾ Omnia desiderantur in W.

שישן מהול היה ועוד אמר נסתורם כופרים שאומרים ישו אלוה והוא ילוד
 אשה אבל שרתה בן רוח הקדש כמות הנביאים והיה נסתורם שהתחיל
 פליג על הנוצרים מפתח את נשותיהם אמר להם אעשה סייג שלא ישא
 נוצרי ב' נשים וכשנתעב נסתורם בעיניהם נפלה מחלוקת ביניהם ולפי כך
 לא יתפלל נוצרי לתועבה של נסתורם ולא סיעת נסתורם לתועבה של
 נוצרים] ואחר כך הלך נסתורם לבבל למקום אחר ששמן חצצא והיו כלם
 בירחין מלפניו ונסתרו הנשים שהיה נסתורם בעל ורוע אמרו לן הנשים מה
 תרצה ממנו אמר להן איני רוצה מכן אלא שתקחו ממני קרבן לחם ויין
 והיתה מנהגן של נשי חצצא שהן נושאות בידיהן מפתחות גדולות נתן
 לאחת מהן הדרבן והשליכתו בארץ. כרע בארץ והנש[ים] השליכו המפתחות
 שבידיהן והכוהן ומת והיתה מחלוקת ביניהם עד זמן גדול.

וראש מסנהדרין ושמו שמעון כיפה ולטה היה שמו כיפא שהיה עומד
 על האבן שנתנ[בא] עליה יחוקאל בנהר כבר ועל אותו האבן היה נענה
 בת קול מן השמים לשמעון כיון ששמעו נוצרים¹⁾ בשמעון כיפה שהיה
 משומעי בת קול והיה בן רוב חכמה עד אין חקר והיו מקנאין בישראל
 שנמצא אדם גדול בישראל . . .²⁾ והכנים השי"ת בלב שמעון כיפא ללכת
 בירושלם להתפלל³⁾ כהג הסוכות ונתקבצו כל ההגמונים והישיש⁴⁾ הגדול
 של נוצרים ובאו לשמעון כיפא בהר הותים ביום הושענא רבא כיון שראו
 חכמתו הסכימו כולם שלא ימ . . .⁵⁾ כמוהו בישראל להפכן בדת נוצרים
 והאניסוהו לאמר אם לא תחזור בדתינו נהרו: אותו ולא נשאר בישראל
 הנכנס בבית המקדש כיון שראו ישראל ככה התחננו אליו תתרצה בדבריהם
 ועשה בחכמתך ולא יהיה לך בו חטא ועון לפ"כ אחר שראה שהגור[ה]
 קשה לישראל חזר עם הנוצרים⁶⁾ ואמר להם בתנאי זה אני תזור בדין
 שלכם שלא תהרגו יהודי ושלא תכו אותו ותניחוהו לצאת ולבוא בבית
 המקדש⁷⁾ וקבל דבריו הישיש והנוצרים עליהם כל אלה התנאים⁸⁾ ותנאי
 עשה להם שיבנו לן מגדל גבוה ויכנס בתוכו ולא יאכל בשר ולא דבר
 אחר כי אם לחם ומים⁹⁾ להוריד להם קופא¹⁰⁾ בחבל ויתנו לן לחם ומים
 בלבד ולהיותו כמגדל ההוא עד יום מותו כל זה עשה שלא יטמא נפשו
 ויתלכלך בהם ושלא יתערב עמהם לשם שמים ועל נוצרים היה אומר לפי
 דעת(כ)ם כאלו הוא מתאבל על ישו ואינו אוכל בשר או דבר אחר אלא
 לחם ומים בלבד ובנו לן מגדל וישב בתוכו ולא היה נטמא במאכל ולא

⁹⁾ Matt. 5,22 s. b. Gitt. 57a דרוש etc.

¹⁾ e sensu. ²⁾ ? כמנהגן ³⁾ להתפלל < in V et Jellinek. ⁴⁾ V et J ממש.
⁵⁾ V et J נניח. ⁶⁾ V et J גוים. ⁷⁾ V et G בתי כנסיות. ⁸⁾ V et G
 > פירות. ⁹⁾ etc. < in V et G.

K r a u s s, Das jüdische Leben Jesu.

היה משתחוה לצלם לאחר ימים פייט בתוך המנדל (קרוכות ויוצרות
 וזולחות¹) על שמו כמו אליעזר בן קליר²) ושלח וקבץ זקני ישראל ונתן
 להם כל מה שהוציא מדעתו וצוה אותם שילמדום לחוננים ויתפללו בהם
 כדי שיוכרוהו לטובה וגם לבבל שלחו אותו לר' נתן³) ראש הגולה והראוהו
 לראשי ישיבות לסנהדרין ואמרו טוב הוא ולמדוהו לחונן של כל ישראל
 והיו מתפללין אותו כל מי שירצה לזכור שמו ר' שמעון בשירתו זכרו
 וזכרו לחיי העולם הבא והשי"ת ברחמיו יליכ הו"ם⁴) במליץ טוב אנ"ם.
 כה אומר משה הנבזה המזכה סליק ליה.
 ברוך ה' יום יום יעמם לנו האל ישועתינו סלה.
 תושלב"ע.

Uebersetzung.

[Geschichte Jesu].

1. Anfang der Geburt Jesu. Seine Mutter war Mirjam [die Tochter Anna's] aus Israel. Diese hatte einen Verlobten aus dem königlichen Geschlechte des Hauses David, der hiess Jochanan. Dieser war ein Gesetzeskundiger und fürchtete den Himmel sehr. Es war dort neben der Thüre ihres Hauses ihr gegenüber ein schöner [Mann]⁵); Josef der Sohn des Pandera warf sein Auge auf sie. Es war des Nachts am Ausgang des Sabbat, da ging er betrunken an der Thür ihres Hauses vorüber und kehrte zu ihr ein. Sie aber dachte sich im Herzen, es wäre ihr Verlobter Jochanan; sie verbarg ihr Gesicht und schämte sich⁶) . . . Er umarmte sie, sie aber sagte ihm: Rühre mich nicht an, denn ich habe die Menstruation. Nicht . . . achtete er darauf⁷) und kehrte sich nicht an ihre Worte, sondern schlief bei ihr. Sie wurde von ihm schwanger. . . . Mitternacht kam ihr Verlobter R. Jochanan. Sie sprach zu ihm: Was ist das? Nicht war es dein Brauch, seitdem du mich dir verlobtest, zweimal in einer Nacht zu mir zu kommen. Er antwortete ihr und sprach: Dieses eine Mal komme die Nacht ich zu dir. Sie sprach zu ihm: Du kamst zu mir, und ich sagte dir, ich hätte die Menstruation, du aber kehrtest dich nicht daran

¹⁻²) V et G פומונים ³) V et G <. ⁴) < in V et J. ⁵) זידינדו?

⁶) Etwas fehlt im Texte.

⁶) נתבישה sonst: sie wurde beschämt.

⁷) Muthmasslicher Sinn.